

**การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะ
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**
**Development of the Public Mind Enhancement
Curriculum for Undergraduate Students of
Rajabhat MahaSarakham University**

วสุวิมล จันทรธีระยานนท์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ ชั้นปีที่ ๒ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๕๗ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

๑.๑ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า จิตสาธารณะ เป็นคุณลักษณะสำคัญและจำเป็นต้องเสริมสร้างให้นักศึกษา ตามองค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะ ทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้คิด (Cognition) ด้านเจตคติ (Attitude) และด้านพฤติกรรม (Behavior)

๑.๒ การสร้างหลักสูตร เป็นการนำผลการศึกษาที่ได้จากขั้นตอนที่ ๑ มากำหนดเป็นรายละเอียดต่างๆ ของหลักสูตรฉบับร่าง ผลประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องของหลักสูตรหลักร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ทุกองค์ประกอบของหลักสูตร เหมาะสมและสอดคล้องกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้แก่บัณฑิต จากนั้นนำข้อเสนอแนะจากการประเมินหลักสูตรฉบับร่างมาปรับปรุง เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

๒. ผลการศึกษาประสิทธิผลของการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

๒.๑ การทดลองใช้หลักสูตร เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่าระดับจิตสาธารณะของนักศึกษาในกลุ่มเป้าหมายก่อนการทดลอง และหลังการทดลองใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑

๒.๒ การประเมิน แก้ไข และปรับปรุงหลักสูตร พบว่า ทุกองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสม

๒.๓ โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = ๕๓.๖๑$, $df = ๕๘$, $p = ๐.๖๓๙$) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ ๐.๙๙๕ ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ ๐.๐๐๐

๒.๔ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงคือด้านการคิดปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมคือด้านพฤติกรรม ด้านอื่นๆ (การอบรมเลี้ยงดู) และปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมคือด้านเจตคติ

คำสำคัญ: จิตสาธารณะ, นักศึกษาระดับปริญญาตรี

Abstract

The research aimed to develop a public mind enhancement curriculum for undergraduate students of Rajabhat MahaSarakhm University and study the effectiveness of the development of the public mind enhancement curriculum for undergraduate students of Rajabhat MahaSarakhm University. The research was Mixed Method. The sample was regular undergraduate students of the Faculty of Humanities and Social Sciences of Rajabhat MahaSarakhm University in the academic year 2014 with 30 2nd year.

The results are concluded as follows:

1. The results of the development of the public mind enhancement curriculum for undergraduate students of Rajabhat MahaSarakhm University:

1.1 The study and analysis of the baseline data: this step was collection of data from related documents and researches, interviewing concerned individuals, students' focus group, and service club members' focus group. The results revealed that public mind is an important characteristic and is needed to be enhanced in the minds of students, with all the 3 components of public mind: cognition, attitude, and behavior.

1.2 Curriculum construction: this was carried out by putting the results of the study in step 1 into details in the draft curriculum, comprising basic concepts, rationale, curriculum objectives, curriculum structure, learning experience organization, and measurement and evaluation of the curriculum developed. The content structure consisted of 4 learning units, with 8 activities. The learning experiences were organized according to the 4 steps of public mind development: perceiving, responding, seeing the value, and organizing the system and building the habit. The length of time used was 40 hours. The results of the suitability and congruence evaluation of the draft curriculum by experts revealed that every component of the curriculum was suitable and congruent with public mind enhancement for the students. Then suggestions collected from the evaluation of the draft curriculum were used in the improvement of the curriculum.

2. The results of the study of the effectiveness of the development of the public mind enhancement curriculum for undergraduate students of Rajabhat Maha Sarakham University.

2.1 The curriculum tryout: the curriculum tryout was method out to examine the effectiveness of the curriculum. The research was the one group quasi-experimental design with one-group pretest-posttest design with 30 2nd year regular undergraduate students of the Faculty of Humanities and Social Sciences of Rajabhat MahaSarakhm University in the academic year 2014, obtained through application and selection of those who had the qualification as specified. The results revealed that the level of public mind of the target group before and after the curriculum tryout differed with statistical significance at the level of .001. The results of doing the practical public mind project passed the criteria in every step. In addition, the students were satisfied with the curriculum in the high level.

2.2 Curriculum assessment, correction and improvement: from the results of the curriculum tryout, it was found that every component of the curriculum was suitable. However, after the developed curriculum tryout, there was an improvement of the developed curriculum by extending the length of time for activities, improving the language used, and improving the learning organization plans as to make them continuous. Then the complete version of the public mind enhancement curriculum for

undergraduate students of Rajabhat MahaSarakhm University curriculum was constructed.

2.3 The model of factors influencing the public mind of the undergraduate students of Rajabhat MahaSarakhm University was consistent with the empirical data ($\chi^2 = 53.61$, $df = 58$, $p = 0.639$), the Goodness of Fit Index (GFI) was 0.995, the Root Mean Square Error of Approximation was 0.000.

2.4 The factor having direct influence on the public mind of the undergraduate students of Rajabhat MahaSarakhm University was cognition. The factor having both direct and indirect influence was behavior. Others (rearing) and the factor having indirect influence was attitude.

Keywords: The Public Mind Enhancement, Undergraduate Students

๑. บทนำ

จิตสาธารณะพัฒนามาจากความรู้ ความคิด ประสบการณ์ทางสังคม การอบรมสั่งสอน และการมีปฏิสัมพันธ์กันในครอบครัวหรือสังคม ทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อน้ำใจของตนเองและการปฏิบัติตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม^๑ ปัจจุบันในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) มาตรา ๗ ซึ่งมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องในด้านต่างๆ รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติผ่านกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการกำหนดตัวบ่งชี้ ๑.๕ คุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความ

เป็นพลเมืองไทย และพลโลกเป็นคุณลักษณะประการหนึ่งของคนไทยที่พึงประสงค์^๒ โดยให้สอดคล้องกับพุทธวิธีการสอนกับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการพัฒนาการสอนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการสำคัญคือ เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิด และมุ่งให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียนรู้^๓

ในสถาบันอุดมศึกษานักศึกษาบางคนยังมีพฤติกรรมขาดจิตสาธารณะ เช่น ฉีกหนังสือห้องสมุดเพื่อประโยชน์ส่วนตน การใช้น้ำประปา การใช้ไฟฟ้าอย่างฟุ่มเฟือยของนักศึกษาในอาคารเรียน

^๑ วิทยพัฒน์ สีหา และคณะ, “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี”, *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๕๕๒) : หน้า ๑๗๐-๑๗๙.

^๒ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, *มาตรฐานการศึกษาของชาติ*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๘), หน้า ๓-๔.

^๓ หวัน จำปานิน, “วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า”, *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ตุลาคม ๒๕๕๖) : หน้า ๗๔.

และหอพัก พฤติกรรมของนักศึกษาที่ไร้น้ำใจ ไร้
ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่ช่วยกันรักษาสมบัติของ
มหาวิทยาลัย ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม ตระหนักถึงความสำคัญของการผลิต
บัณฑิตให้มีคุณธรรม จริยธรรม และได้กำหนดไว้
ในวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษา
อย่างชัดเจนว่าเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม
และรักษาไว้ซึ่งค่านิยมในตัวนักศึกษาด้านวัฒนธรรม
ขนบธรรมเนียมประเพณีและยังให้ความสนใจต่อ
การพัฒนาหลักสูตร เพื่อตอบสนองการผลิตบัณฑิต
ให้เป็นผู้ที่มีความรู้มีจริยธรรมมีบุคลิกภาพที่ดี
ผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการ
เสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยใช้แนวคิด
ของบลูม^๔ ได้แก่ ด้านการรู้คิด (Cognitive) ด้าน
เจตคติ (Attitude) ด้านพฤติกรรม (Behavior)
ควบคู่กันไป จากกระบวนการพัฒนาจิตพิสัย
(Affective Domain) ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
(Experiential Learning) ตามแนวคิดของเดวิด
โคลบ^๕ การเรียนรู้จากการทำโครงการ (Project
Method) ตามแนวคิดของแคทซ์และชาร์ด^๖ และ
กระบวนการทำความเข้าใจในค่านิยม (Value

Clarification) ตามแนวคิดของแรสส์ฮาร์มิน และ
ไซมอน^๗ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาให้
เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ ซึ่งไม่ให้เกิดความสับสน
วุ่นวาย ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนทั้งต่อตนเอง
และหมู่คณะ โดยมีศีลเป็นคุณธรรมพื้นฐาน
เป็นเครื่องช่วยควบคุมกาย วาจา และใจ เพื่อให้
มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข^๘

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษา
จิตสาธารณะของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
โดยศึกษาพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะ
และศึกษาประสิทธิภาพของการพัฒนาหลักสูตร
เสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ซึ่งผู้บริหารมหาวิทยาลัย และบุคลากรผู้เกี่ยวข้องใน
สถาบันอุดมศึกษา ได้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการ
พิจารณาหาแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อปลูกฝังและพัฒนา
จิตสาธารณะแก่นักศึกษาให้ออกไปประกอบอาชีพ
และรับใช้สังคมส่วนรวมเพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของ
ประเทศชาติต่อไป

^๔ Bloom, Benjamin Samuel, **Taxonomy of Educational Objectives : The Classification of Educational Goals**, (New York : David Mckey, 1956), p. 172.

^๕ Kolb, David A., Rubin, Irwin M. & McIntyre, James M., **Organizational Psychology : a book of readings**, 4th ed, (Englewood Cliffs, N. J. : Prentice-Hall, 1984), p. 198.

^๖ Katz, L. G. & Chard S. C. (Eds.), **Engaging Children's Minds : The Project Approach**, (Norwood, NJ : Ablex, 2000), p. 122.

^๗ Rath, L. E., Harmin, M., & Simon, S. B., **Values and Teaching**, Columbus, (OH : Charles E. Merrill, 1996), p. 12.

^๘ พวงเพชร ทองหมื่นไวย, “ศีลในฐานะเป็นพื้นฐานของมนุษย์”, **วารสารวิชาการธรรมทรรศน์**, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ตุลาคม ๒๕๕๙) : หน้า ๑๙๗.

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสำนึกสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

๒. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสำนึกสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method)^๔ แบ่งออกเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะที่ ๑ พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสำนึกสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่มนักศึกษา และกลุ่มกิจกรรมชมรมฝ่ายบำเพ็ญประโยชน์ เกี่ยวกับการมีจิตสำนึกของนักศึกษาในปัจจุบัน และแนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยการสัมภาษณ์ ขั้นตอนที่ ๒ การสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย ๒ ขั้นคือ ขั้นที่ ๑ การร่างหลักสูตรเป็นการนำผลการศึกษาที่ได้จากขั้นตอนที่ ๑ มากำหนด เป็นรายละเอียดต่างๆ ของหลักสูตรฉบับร่าง และขั้นที่ ๒ การประเมินหลักสูตรฉบับร่าง เป็นการตรวจสอบการร่างหลักสูตรที่ได้จากขั้นที่ ๑ ขั้นตอนที่ ๓ การทดลองใช้หลักสูตร

เป็นการนำผลการสร้างหลักสูตรที่ได้จากขั้นตอนที่ ๒ ไปใช้ ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร และขั้นตอนที่ ๔ การประเมินแก้ไขและปรับปรุงหลักสูตร เป็นการนำผลที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตรในขั้นตอนที่ ๓ มาแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้ต่อไป

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และกลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๗ จำนวน ๓๐ คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างที่สร้างขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ ๒ ลักษณะ ดังนี้ ๑) การสัมภาษณ์อย่างไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) สำหรับผู้บริหาร ตัวแทนคณาจารย์ และหัวหน้าฝ่ายกิจการนักศึกษา โดยการสนทนาเกี่ยวกับปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา และ ๒) การสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview) สำหรับบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษา และผู้นำนักศึกษา โดยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เขียนตอบแบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย

^๔ นาคพล เก็นชัย, “วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม : วิธีวิทยาการวิจัยแบบที่สาม”, วารสารวิชาการธรรมพจน์, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ตุลาคม ๒๕๕๙) : หน้า ๓๐๐.

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ๑ และ ๒ มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และตีความ (Interpretation) และระยะที่ ๒ ศึกษาประสิทธิผลของการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

๔. สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะให้แก่บัณฑิตใน ๓ ด้าน ได้แก่ การรู้คิด (Cognition) ด้านเจตคติ (Attitude) และด้านพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งสรุปเป็นลักษณะกิจกรรมตามโครงสร้างหลักสูตรได้ ๕ ประเภท รวมทั้งสิ้น ๔๐ ชั่วโมง

๒. การศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า

๒.๑ กลุ่มเป้าหมายมีระดับจิตสาธารณะในภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการรู้คิด ด้านเจตคติ และด้านพฤติกรรม ก่อนการทดลอง และหลังการทดลองใช้หลักสูตรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑

๒.๒ ผลการปฏิบัติโครงการเสริมสร้างจิตสาธารณะผ่านเกณฑ์การประเมินทุกขั้นตอน

๒.๓ กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านเจตคติต่อหลักสูตรเสริม ($\bar{x}$ = ๔.๒๕) ด้านเนื้อหาหลักสูตรเสริม ($\bar{x}$ = ๔.๑๒) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = ๔.๑๐) ด้านความสามารถของวิทยากรดำเนินการ ($\bar{x}$ = ๔.๐๓) ด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = ๓.๙๗) และด้านการวัดและประเมินผลในระดับมาก ($\bar{x}$ = ๓.๙๓)

๒.๔ โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (χ^2 = ๕๓.๖๑, df = ๕๘, p = ๐.๖๓๙) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ ๐.๙๙๕ ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ ๐.๐๐๐

๕. อภิปรายผลการวิจัย

๑. การที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้เสริมสร้างจิตสาธารณะได้ อาจเป็นเพราะผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามหลักวิชาการ และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรเสริมของวิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล^{๑๐} ใน ๔ ขั้นตอน เริ่มจาก ๑) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ๒) การสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย การร่างหลักสูตร และการ

^{๑๐} วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นสมรรถนะผู้เรียนเป็นสำคัญ และการประเมินผลมิติใหม่, เอกสารประกอบการสัมมนา, (นครปฐม : คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๒), หน้า ๑.

ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำไปใช้ ๓) การทดลองใช้หลักสูตร และ ๔) การประเมิน แก้ไข และปรับปรุงหลักสูตร จึงทำให้หลักสูตรมีองค์ประกอบครบถ้วนเหมาะสม ทำให้การเสริมสร้างจิตสาธารณะแก่นักศึกษาดำเนินไปอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ส่งเสริมการรู้คิด (Cognition) ด้านเจตคติ (Attitude) และด้านพฤติกรรม (Behavior) สอดคล้องกับแนวคิดของวารุณี วงศ์วิรุฬห์รักษ์^{๑๑} และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุรสา พรหมทา^{๑๒} ที่ว่าการพัฒนาจิตสาธารณะกับบุคคลให้เกิดผลแบบสมบูรณ์นั้น จะต้องพัฒนาแบบองค์รวม คือ ความคิด จิตใจ และการกระทำ โดยการสร้างให้บุคคลเกิดความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อการมีจิตสาธารณะ และสนับสนุนให้มีการกระทำเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม จึงจะทำให้การพัฒนาจิตสาธารณะมีความสมบูรณ์และยั่งยืน

๒. ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อภิปรายผลได้ดังนี้

๒.๑ ระดับจิตสาธารณะของกลุ่มเป้าหมายในภาพรวม และรายด้าน ก่อนการทดลอง

และหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นอาสาสมัคร ซึ่งโดยปกติจะมีความรู้ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในเรื่องจิตสาธารณะอยู่แล้ว จึงอาจส่งผลให้ระดับจิตสาธารณะด้านการรู้คิด และด้านเจตคติ ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ทำให้ประสบการณ์เดิมในเรื่องจิตสาธารณะของนักศึกษา ด้านการรู้คิด และเจตคติ ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๒.๒ นักศึกษาสามารถเขียนโครงการตามแบบฟอร์มที่กำหนดได้ถูกต้องตามหลักการเขียนโครงการและมีการนำความรู้ด้านการประเมินโครงการไปใช้ในการจัดโครงการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยากรมีความเชี่ยวชาญเรื่องการเขียนโครงการ จึงสามารถถ่ายทอดความรู้ให้นักศึกษาเข้าใจและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับเบญจวรรณ รอดแก้ว^{๑๓} ที่พบว่า การใช้โครงการพัฒนาสังคมเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย และพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาสามารถทำให้นักศึกษามีจิตสาธารณะที่สูงขึ้นได้ โดยหลังดำเนินโครงการพัฒนาสังคม นักศึกษามีจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนดำเนินโครงการ

^{๑๑} วารุณี วงศ์วิรุฬห์รักษ์, การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านสามขัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม, (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๔), หน้า ๘๓.

^{๑๒} อุรสา พรหมทา, โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษา, (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๕), หน้า ๘๕.

^{๑๓} เบญจวรรณ รอดแก้ว, “การพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร), ๒๕๕๓.

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๒.๓ นักศึกษากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรออกแบบมาให้ นักศึกษาได้เรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติจริงในสิ่งที่แปลกใหม่ และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุดทุกกิจกรรมอย่างทั่วถึง มีกิจกรรมกลุ่มให้นักศึกษาได้ฝึกคิด พุด ถาม แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างอิสระ สอดคล้องกับสำเนา ขจรศิลป์^{๑๔} และวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา^{๑๕} ที่กล่าวถึง วัยหนุ่มสาวมีความพร้อมในการเรียนรู้ กระตือรือร้น สนใจบทเรียนที่แปลกใหม่ สนใจเรื่องที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และนำไปช่วยเหลือสังคมได้ และยังสอดคล้องกับลักษณะของคนรุ่นใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑

๒.๔ โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า ด้านการคิดด้านอื่นๆ (การอบรมเลี้ยงดู) ด้านพฤติกรรมและด้านเจตคติเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อ

จิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามโดยส่งผลในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ทั้งนี้ จิตสาธารณะเป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกันหรือคำนึงถึงผู้อื่นในการวางพื้นฐานให้การอบรมด้านจริยธรรมซึ่งจริยธรรมที่แสดงออกมีทั้งภายในและภายนอก ได้แก่ ความเอื้อเฟื้อ เพื่อแผ่บุญกุศลต่อผู้อื่น ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ คุณธรรมเหล่านี้เป็นพื้นฐานของพลเมืองมีบทบาทสำคัญในการร่วมสร้างให้สังคมเข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจษฎา หนูรุ่น^{๑๖} พบว่า ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๖. ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น สามารถใช้เสริมสร้างจิตสาธารณะ ด้านการรู้คิด ด้านเจตคติ และด้านพฤติกรรมให้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามได้อย่างเป็นระบบ ดังนั้น มหาวิทยาลัยสามารถนำหลักสูตรนี้ไปปรับใช้ในการพัฒนานักศึกษา โดยจัดเป็นกิจกรรม

^{๑๔} สำเนา ขจรศิลป์, *มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา ๒ : การพัฒนานักศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, ๒๕๓๘), หน้า ๑๑๗.

^{๑๕} วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, *การพัฒนานิสิตนักศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาอุดมศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑๒.

^{๑๖} เจษฎา หนูรุ่น, “ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ”, *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), ๒๕๕๑.

นอกชั้นเรียน หรือจัดทำเป็นรายวิชาเฉพาะ โดยอาจจะนำไปบูรณาการร่วมกับรายวิชาศึกษาทั่วไป และเน้นการให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริง

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้แบบวัดจิตสาธารณะและการสังเกต เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร ซึ่งอาจจะยังไม่เพียงพอต่อการประเมินจิตสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเพิ่มวิธีการประเมินที่หลากหลายแบบหลายๆ มิติ ให้ครอบคลุมทั้งด้านการรู้คิด ด้านเจตคติ และด้านพฤติกรรม โดยอาจใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) หรือการใช้การศึกษาระยะยาว (Longitudinal Study) เพื่อศึกษาและติดตามความคงทนของจิตสาธารณะ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ :

วารุณี วงศ์วิรุฬห์รักษ์. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านสามขัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ. มุกดาหาร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๔.

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. การพัฒนานิสิตนักศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

สำเนาวิ ขจรศิลป์. มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา ๒ : การพัฒนานักศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, ๒๕๓๘.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. มาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๘.

อรุสา พรหมทา. โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๕.

(๒) วารสาร :

นาคพล เกินชัย. “วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม : วิธีวิทยาการวิจัยแบบที่สาม”. วารสารวิชาการธรรมทธรศนั, ปีที ๑๖ ฉบับที ๒ (กรกฎาคม-ตุลาคม ๒๕๕๙).

พวงเพชร ทองหมื่นไวย. “ศีลในฐานะเป็นพื้นฐานของมนุษย์”. วารสารวิชาการธรรมทธรศนั, ปีที ๑๖ ฉบับที ๒ (กรกฎาคม-ตุลาคม ๒๕๕๙).

วิทย์พัฒน์ สีหา และคณะ. “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี”. วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, ปีที ๑ ฉบับที ๑ (มกราคม ๒๕๕๒).

หวั่น จำปานิน. “วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า”. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ตุลาคม ๒๕๕๖).

(๓) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย :

เจษฎา หนูรุ่ง. “ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๑.

เบญจวรรณ รอดแก้ว. “การพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๓.

(๔) เอกสารอื่นๆ :

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนผล. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นสมรรถนะผู้เรียนเป็นสำคัญ และการประเมินผลมิติใหม่. เอกสารประกอบการสัมมนา. นครปฐม : คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๒.

๒. ภาษาอังกฤษ

(1) Book :

Bloom, Benjamin Samuel. **Taxonomy of Educational Objectives : The Classification of Educational Goals**. New York : David Mckey, 1956.

Kolb, David A., Rubin, Irwin M. & McIntyre, James M. **Organizational psychology : a book of readings**. 4th ed. Englewood Cliffs, N. J. : Prentice-Hall, 1984.

Katz, L. G. & Chard S. C. (Eds.). **Engaging Children’s Minds : The Project Approach**. Norwood, NJ : Ablex, 2000.

Raths, L. E., Harmin, M., & Simon, S. B. **Values and teaching**. Columbus. OH : Charles E. Merrill, 1996.